

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 19 ΜΑΪΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 90 λεπτά

**Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΤΡΕΙΣ (13) ΣΕΛΙΔΕΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΙΝΑΚΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**

ΜΕΡΟΣ Ι: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α. Απόδοση και κατανόηση διδαγμένου κειμένου

(Μονάδες 20)

Κείμενο 1

	<u>ΜΟΝΑΔΕΣ</u>
δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα	0,5
ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρᾳ,	1
πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην	0,5
ὥστ' ἐκείνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων,	1,5
καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα	1
ὥστε μηδεπώποτε μοι	0,5
μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι.	1
<i>Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 10</i>	<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>
	6

Ενδεικτική απόδοση:

Αφενός πάντρεψα δύο αδελφές αφού έδωσα/δίνοντας ως προίκα τριάντα μνες στην καθεμιά, αφετέρου με τον αδερφό μου έτσι μοιράστηκα (την περιουσία), ώστε εκείνος να ομολογεί/παραδέχεται ότι έχει μεγαλύτερο μερίδιο της πατρικής περιουσίας από εμένα. Και προς/σε σχέση με/απέναντι σε όλους τους άλλους ανεξάρτητα έτσι έχω ζήσει, ώστε ποτέ μέχρι τώρα δεν έδωσα καμιά αφορμή κατηγορίας/μομφής/παραπόνου σε κανέναν απολύτως / ούτε σε έναν.

Κείμενο 2

	<u>ΜΟΝΑΔΕΣ</u>
ὄτε τὴν συμμαχίαν ἐποίησασθε πρὸς [τοὺς] Βοιωτοὺς	1
καὶ εἰς Ἀλίартον ἔδει βοηθεῖν,	0,5
ὑπὸ Ὁρθοβούλου κατειλεγμένος ἵππεύειν,	1
ἐπειδὴ πάντας ἐώρων τοῖς μὲν ἵππεύουσιν	1
ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας,	1
τοῖς δ' ὀπλίταις κίνδυνον ἡγουμένους,	1

ἐτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων	1,25
παρὰ τὸν νόμον	0,25
ἐγὼ προσελθῶν	1
ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἐξαλείψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου	<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>
Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 13	8

Ενδεικτική απόδοση:

Όταν κάνατε τη συμμαχία με τους Βοιωτούς και έπρεπε να βοηθήσετε στην Αλίαρτο, αν και ήμουν γραμμένος στον κατάλογο από τον Ορθόβουλο να υπηρετώ ως ιππέας, επειδή έβλεπα πως όλοι νόμιζαν / είχαν τη γνώμη ότι αφενός αυτοί που υπηρετούν ως ιππείς πρέπει να είναι ασφαλείς / σ' αυτούς που υπηρετούν ως ιππείς πρέπει να υπάρχει ασφάλεια, αφετέρου για τους οπλίτες θεωρούσαν ότι κινδυνεύουν, αν και άλλοι κατατάχθηκαν στο ιππικό ανεξέταστοι / χωρίς να υποβληθούν σε δοκιμασία αντίθετα με τον νόμο / παράνομα, εγώ, αφού παρουσιάστηκα, είπα στον Ορθόβουλο να με διαγράψει από τον κατάλογο.

A.2. Στη νεοελληνική απόδοση των πιο κάτω φράσεων του αρχαιοελληνικού κειμένου, υπάρχει **ένα (1)** λάθος κάθε φορά. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων μόνο το λάθος και τη διόρθωσή του, δηλώνοντας ποιο είναι το καθένα.

α. οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως (Κείμενο 1)

Απόδοση: επειδή δεν μου απέμεινε πολλή περιουσία εξαιτίας των συμφορών και του πατέρα και της πόλης

β. ἡγούμενος αἰσχροὺν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν (Κείμενο 2)

Απόδοση: είναι αισχρό να πιστεύω, ενώ ο λαός επρόκειτο να κινδυνεύει

ΛΑΘΟΣ	ΔΙΟΡΘΩΣΗ
α. επειδή (1,5μ.)	αν και (1,5μ.)
β. να πιστεύω (1,5μ.)	επειδή πίστευα / πιστεύοντας (ότι) (1,5μ.)

(μονάδες 6)

Β. Απόδοση αδιδακτου κειμένου**(Μονάδες 15)****Κείμενο 3**

Δημοσθένους Κατ' Ἀριστογείτονος Β´ 3	Απόδοση	Μονάδες
ὥσπερ γὰρ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἀμαρτημάτων	Διότι ὅπως ακριβῶς με τα λάθη στα πλοία	1,5
ἃ συμβαίνει περὶ τοὺς πλοῦς,	τα οποία συμβαίνουν στο ταξίδι / κατά τη διάρκεια του ταξιδιού,	1,5
ὅταν μὲν τῶν ναυτῶν τις ἀμάρτη,	αφενός/απ' τη μια, όταν κάποιος από τους ναύτες κάνει λάθος,	1
βραχεῖαν τὴν βλάβην ἤνεγκεν,	η βλάβη/ζημιὰ που προκαλεί/φέρει είναι μικρή, / προκαλεί βλάβη/ζημιὰ μικρή	1,5
ὅταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῆ,	αφετέρου/απ' την άλλη/ενώ, όταν ο κυβερνήτης κάνει λάθος,	1
κοινήν τὴν ἀτυχίαν ἅπασιν τοῖς ἐμπλέουσι παρεσκεύασεν,	προετοιμάζει/προκαλεί συμφορά (που είναι) κοινή σε όλους όσοι ταξιδεύουν μαζί του.	2,5
ὡσαύτως τὰ μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἀμαρτήματα οὐκ εἰς τὸ πλῆθος,	Ἔτσι και τα λάθη των ιδιωτῶν/πολιτῶν ὄχι στο πλῆθος/στους πολλούς	2,5
εἰς δ' αὐτοὺς ἤνεγκε τὰς βλάβας,	αλλά στους ίδιους προκαλούν/φέρνουν βλάβη/βλάβες/ζημιές,	1,5
τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ πολιτευομένων εἰς ἅπαντας ἀφικνεῖται.	ενώ αυτά των ἀρχόντων και ὁσων ασχολοῦνται με την πολιτική φτάνουν σε/επηρεάζουν/αγγίζουν όλους (ανεξαιρέτως).	2
		Σύνολο μονάδων 15

Ενδεικτική απόδοση:

Διότι, όπως ακριβώς με τα λάθη στα πλοία τα οποία συμβαίνουν στο ταξίδι, αφενός, όταν κάποιος από τους ναύτες κάνει λάθος, η βλάβη που προκαλεί είναι μικρή, αφετέρου, όταν ο κυβερνήτης κάνει λάθος, προετοιμάζει συμφορά (που είναι) κοινή σε όλους όσοι ταξιδεύουν μαζί του. Έτσι και τα λάθη των ιδιωτών όχι στο πλήθος, αλλά στους ίδιους προκαλούν βλάβη, ενώ αυτά των αρχόντων και όσων ασχολούνται με την πολιτική φτάνουν σε όλους (ανεξαιρέτως).

Γ. Διδαγμένο κείμενο για ορθογραφία

(Μονάδες 5)

Για την Ορθογραφία ισχύουν τα ακόλουθα:

- α. Αφαιρείται 0,25 για κάθε τονικό λάθος ή παράλειψη τόνου ή πνεύματος ή υπογεγραμμένης.
- β. Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου ή πνεύματος, αφαιρείται 0,25.
- γ. Αφαιρείται 0,5 για ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος.
- δ. Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα ορθογραφικά ή γραμματικά λάθη, αφαιρείται 0,5.
- ε. Σε περίπτωση που συνδυάζονται οι περιπτώσεις α και γ, αφαιρείται 0,5.
- στ. Το επαναλαμβανόμενο λάθος αξιολογείται μόνο μία φορά.
- ζ. Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/-τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, ΔΕΝ αφαιρείται μονάδα.

Γ.1. Υπαγόρευση κειμένου για ορθογραφία

Καίτοι δήλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 11

(μονάδες 3)

Γ.2. Να συμπληρώσετε τα κενά στην παρακάτω πρόταση, διαλέγοντας κάθε φορά από την παρένθεση τη λέξη που συμπληρώνει το νόημα και είναι ορθογραφικά σωστή. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων μόνο τις δύο λέξεις που συμπληρώνουν τα κενά.

ὅτι τῶν 1) _____ (νεοτέρων, νεωτέρων, νεωταίρων) ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς 2) _____ (ποιοῦμενοι, ποιούμενη, πιούμενοι)

1) **νεωτέρων (1μ.)**

2) **ποιοῦμενοι (1μ.)**

(2X1μ.=2)
(μονάδες 2)

Δ. Γλωσσικές παρατηρήσεις (γραμματικές, συντακτικές, λεξιλογικές) (Μονάδες 40)

Για την ορθογραφία στις ασκήσεις Γραμματικής και Συντακτικού, και στις Λεξιλογικές ασκήσεις ισχύουν τα ακόλουθα:

α. Σε περίπτωση ορθογραφικού λάθους, ο τύπος θεωρείται λανθασμένος και βαθμολογείται με μηδέν μονάδες (π.χ. γίγνοι, έκώλασεν, αόρ. β΄: επέβαλλε, υποτ.: πιστεύομεν, τῷ άνθρωπο, ψυχές, παραπαιδία, μετάδωση, κ.ά.). Η απουσία υπογεγραμμένης στη λήγουσα θεωρείται ορθογραφικό λάθος.

β. Για κάθε λάθος σε τόνο, παρατονισμό, πνεύμα, υπογεγραμμένη (εκτός της λήγουσας) αφαιρείται 0,25.

γ. Αν στην ίδια λέξη συνυπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου, παρατονισμού, πνεύματος, υπογεγραμμένης (εκτός της λήγουσας), αφαιρείται 0,25.

δ. Το άρθρο και η λέξη που συνοδεύει μοιράζονται εξίσου τη βαθμολογία που αντιστοιχεί στο λεκτικό σύνολο (π.χ. 0,5 + 0,5 = 1).

ε. Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/-τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, ΔΕΝ αφαιρείται μονάδα.

Σημείωση:

Σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις που ζητείται τύπος των Αρχαίων ή των Νέων Ελληνικών και ο τύπος που δίνεται ως απάντηση **υφίσταται ως άλλος γραμματικός τύπος των Αρχαίων ή των Νέων Ελληνικών αντίστοιχα, τότε ο τύπος βαθμολογείται με μηδέν μονάδες** (παρόλο που ορθογραφικά μπορεί να είναι ορθός). Για παράδειγμα, αν ζητηθεί το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος «λέγω» και δοθεί ως απάντηση το «λέγει» ή «λέγη», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος. Αν ζητηθεί ένα παράγωγο ουσιαστικό του ρήματος κλίνω (στα Αρχαία ή στα Νέα Ελληνικά) και δοθεί ως απάντηση ο τύπος «κλήση», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος.

Δ.1. Να γράψετε ό,τι ζητείται για καθέναν από τους ακόλουθους τύπους.

α. όμολογεῖν (Κείμενο 1)

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού στην οριστική και υποτακτική έγκλιση ενεστώτα στη μέση φωνή.

Οριστική ενεστώτα: όμολογεῖται

Υποτακτική ενεστώτα: όμολογήται

(2X1μ.=2)

β. έώρων (Κείμενο 2)

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού στην οριστική και προστακτική έγκλιση του αορίστου β' στην ίδια φωνή.

Οριστική αορίστου β΄: είδες

Προστακτική αορίστου β΄: ίδέ

(2X1μ.=2)

γ. παρεσκευάσεν (Κείμενο 3)

Να γράψετε το απαρέμφατο του μέλλοντα και του αορίστου στην ίδια φωνή.

Απαρέμφατο μέλλοντα: παρασκευάσειν

Απαρέμφατο αορίστου: παρασκευάσαι

(2X1μ.=2)
(μονάδες 6)

Δ.2.α. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους έντονα μαυρισμένους τύπους της ακόλουθης περιόδου.

έτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην
(Κείμενο 2)

έτέρου (1μ.)

τὸν (0,5μ.) ἵππον (0,5μ.)

ἀδοκιμάστου (1μ.)

ἡμεῖς (1μ.)

προσελθόντες (1μ.)

(μονάδες 5)

Δ.2.β. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο κάτω λέξεων, διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. Σε κάθε περίπτωση να διευκρινίζετε ποιον βαθμό γράφετε.

i. πολλῆς (Κείμενο 1)

ii. αἰσχρὸν (Κείμενο 2)

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
πολλῆς	<i>πλείονος/πλέονος (1μ.)</i>	<i>πλείστης (1μ.)</i>
αἰσχρὸν	<i>αἴσχιον (1μ.)</i>	<i>αἴσχιστον (1μ.)</i>

(4X1μ.=4)
(μονάδες 4)

Δ.3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους τύπους.

i. ἄπαντας (Κείμενο 1): **κατηγορηματικός προσδιορισμός (0,5μ.) στο τούς άλλους (0,5μ.)**

ii. βοηθεῖν (Κείμενο 2): **τελικό απαρέμφατο (0,25μ.), υποκείμενο (0,5μ.) στο ἔδει (0,25μ.)**

iii. προσελθών (Κείμενο 2): **χρονική μετοχή (1μ.)**

ἐκ τοῦ καταλόγου (Κείμενο 2): **εμπρόθετος (επιρρηματικός) προσδιορισμός (0,5μ.) του τόπου (0,5μ.)**

iv. τῶν ναυτῶν (Κείμενο 3): **γενική διαιρετική (0,5μ.) στο τις (0,5μ.)**

v. τὰ ἀμαρτήματα (Κείμενο 3): **υποκείμενο (0,5μ.) στο ἦνεγκε (0,5μ.)**

(μονάδες 6)

Δ.3.β. Να γράψετε ποια είναι η δευτερεύουσα πρόταση στην πιο κάτω περίοδο λόγου από το Κείμενο 3 και να την αναγνωρίσετε: είδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος.

ὅταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῆ, κοινὴν τὴν ἀτυχίαν ἅπασι τοῖς ἐμπλέουσι παρεσκεύασεν

Εντοπισμός: **ὅταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῆ (0,5μ.)**

Είδος: **δευτερεύουσα (επιρρηματική) χρονική (χρονική υποθετική) πρόταση (0,5μ.)**

Εισαγωγή: **χρονικός (χρονικοῦποθετικός) σύνδεσμος (0,5μ.) ὅταν (0,5μ.)**

Εκφορά: **υποτακτική (αορίστου) (0,5μ.): ἀποσφαλῆ (0,5μ.)**

Συντακτικός ρόλος: **επιρρηματικός προσδιορισμός (0,5μ.) του χρόνου (0,5μ.)**

Σημείωση: Δεν αναμένεται από τους μαθητές/μαθήτριες Β΄ Λυκείου κατ. η γνώση της δευτερεύουσας χρονικής υποθετικής πρότασης και του χρονικοῦποθετικού συνδέσμου. Αν, ωστόσο, δοθεί τέτοια απάντηση, αυτή θα πρέπει να γίνει αποδεκτή.

(μονάδες 4)

Δ.4.α. Να γράψετε ποια από τις πιο κάτω λέξεις στα Νέα Ελληνικά προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη που δίνεται στην αρχή κάθε σειράς.

i. **ἐνειμάμην** (Κείμενο 1): νόημα, ναύτης, νομός

ii. **ἦνεγκεν** (Κείμενο 3): ανεκτός, λεωφόρος, ἔγκυος

i. **νομός**

ii. **λεωφόρος**

(2X1μ.=2)

(μονάδες 2)

Δ.4.β. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της στήλης Α΄ με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισεύει μία λέξη.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
1. βεβίωκα (Κείμενο 1)	α. αφιέρωση
2. έώρων (Κείμενο 2)	β. ανέφικτος
3. άδοκιμάστων (Κείμενο 2)	γ. ορατότητα
4. άφικνεϊται (Κείμενο 3)	δ. βιοτικός
	ε. ευδοκίμηση

Αντιστοίχιση

- 1 - δ
2 - γ
3 - ε
4 - β

(4X1μ.=4)
(μονάδες 4)

Δ.4.γ. Να χωρίσετε τις πιο κάτω λέξεις στα συνθετικά τους στα Αρχαία Ελληνικά. Στη συνέχεια, από το δεύτερο συνθετικό κάθε λέξης να σχηματίσετε **δύο (2)** άλλες απλές ή **σύνθετες** λέξεις στα Νέα Ελληνικά.

Σημείωση για τα συνθετικά: Στο β΄ συνθετικό να γράψετε το ρήμα στο α΄ πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

i. **καταλειφθείσης** (Κείμενο 1): **κατά (0,5μ.) + λείπω (0,5μ.)**

Απλή: **λείπανο, λειψός, λοιπός, λοιπόν, ... (1μ.)**

Σύνθετη: **εγκαταλείπω, εγκατάλειψη, έλλειμμα, έλλειψη, ελλιπής, λιποθυμώ, λιποθυμία, λιποβαρής, λιποτακτώ, λιποταξία, λειψανδρία, λειψυδρία, παραλείπω, παράλειψη, υπόλοιπο, ... (1μ.)**

ii. **συμβαίνει** (Κείμενο 3): **σύν (0,5μ.) + βαίνω (0,5μ.)**

Απλή: **βάση, βάσιμος, βατός, βατήρας, βέβηλος, βεβήλωση, βάδην, βάδισμα, βάδιση, βέβαιος, βεβαίωση, βαθμός, βαθμίδα, βωμός, ... (1μ.)**

Σύνθετη: **ανεβαίνω, ανάβαση, κατάβαση, αναβάτης, άβατος, δύσβατος, έκβαση, μετάβαση, παρέμβαση, εμβασδόν, επιβάτης, συμβατός, αβέβαιος, ... (1μ.)**

iii. **έμπλέουσι** (Κείμενο 3): **έν** (0,5μ.) + **πλέω** (0,5μ.)

Απλή: **πλεύση, πλεούμενο, πλοίο, πλωτός, πλεύσιμος, πλευστός, ...** (1μ.)

Σύνθετη: **αποπλέω, απόπλους, διαπλέω, διάπλους, επιπλέω, συμπλέω, σύμπλευση, πλοίαρχος, υποπλοίαρχος, πλοηγώ, πλοήγηση, πλοιοκτήτης, ...** (1μ.)

Σημείωση:

Σε περίπτωση που δοθεί ως απάντηση τύπος εκτός του α' προσώπου ενικού της οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής, ΔΕΝ θα γίνεται αποδεκτή.

(μονάδες 9)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(Μονάδες 5)

Για την ορθογραφία στο Αντίστροφο ισχύουν τα ακόλουθα:

α. Για κάθε ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος αφαιρείται 0,25 από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης.

β. Για κάθε δύο λάθη τόνου, παρατονισμού, πνεύματος, υπογεγραμμένης αφαιρείται 0,25 από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης.

γ. Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη (τόνου, πνεύματος, υπογεγραμμένης), υπολογίζονται ως ένα.

δ. Μέγιστη αφαίρεση μονάδων από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης: 2 μονάδες.

ε. Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/-τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, ΔΕΝ αφαιρείται μονάδα.

Σημείωση:

Αν ο τύπος που δίνεται ως απάντηση **υφίσταται ως άλλος γραμματικός τύπος των Αρχαίων Ελληνικών**, τότε ο τύπος **βαθμολογείται με μηδέν μονάδες** (παρόλο που ορθογραφικά μπορεί να είναι ορθός). Για παράδειγμα, αν ζητηθεί το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος «λέγω» και δοθεί ως απάντηση το «λέγε» ή «λέγη», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος.

Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα Αρχαία Ελληνικά.

Ο θεός βοηθά τους ανθρώπους, αν αυτοί είναι δίκαιοι και αγαπούν την πατρίδα.

Ὁ (0,25μ.) θεὸς (0,25μ.) βοηθεῖ (0,5μ.) τοῖς (0,25μ.) ἀνθρώποις (0,25μ.),
εἰ (0,5μ.) οὗτοι (0,5μ.) δίκαιοί (0,5μ.) εἰσι(ν) (0,5μ.)

ἢ

ἐὰν/ἂν/ἦν (0,5μ.) οὗτοι (0,5μ.) δίκαιοι (0,5μ.) ὧσι(ν) (0,5μ.)
καὶ (0,5μ.) τὴν (0,25μ.) πατρίδα (0,25μ.) ἀγαπῶσι(ν) (0,5μ.).

(μονάδες 5)

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου

Κείμενο 1 και Κείμενο 2

A.1. Το ήθος του Μαντιθέου στα Κείμενα 1 και 2 (παράγραφοι 10 και 13) αναδεικνύεται μέσα από αντιθέσεις. Αφού αναφέρετε **μία (1)** αντίθεση από κάθε παράγραφο, να εξηγήσετε ποιο στοιχείο του ήθους του Μαντιθέου αναδεικνύει καθεμιά από αυτές.

	Παράγραφος 10	Παράγραφος 13
Αντίθεση	<ul style="list-style-type: none"> • Ο Μαντίθεος, παρόλο που δεν κληρονόμησε σημαντική περιουσία, πάντρεψε τις δύο αδελφές του, προικίζοντάς τις με αρκετά καλή προίκα (30 μνες στην καθεμία). • Ο ίδιος κράτησε λιγότερη περιουσία και έδωσε στον αδελφό του περισσότερη (ούσίας μοι ού πολλῆς ≠ ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν) • ἐγώ ≠ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας (ένας - πολλοί) <p>(1X2μ.=2)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Παρόλο που είχε νόμιμα συμπεριληφθεί στους ιππείς, ο ίδιος ζήτησε και τελικά συμμετείχε στο πεζικό • Ασφάλεια στους ιππείς ≠ κίνδυνος στο πεζικό (ἀσφάλειαν ≠ κινδυνεύειν) • Η συμπεριφορά του ενός ≠ οι πολλοί / οι άλλοι • πάντας ≠ ἐγώ, ἐμαυτῶ • Οι άλλοι παρὰ τὸν νόμον ≠ ο Μαντίθεος νόμιμα (ὑπὸ Ὀρθοβούλου κατειλεγμένος ἵππεύειν) <p>(1X2μ.=2)</p>
Στοιχείο ήθους	<p><u>Στην ιδιωτική ζωή:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • συνέπεια απέναντι στις οικογενειακές του υποχρεώσεις • αγάπη προς τα αδέλφια του / ισχυρό οικογενειακό δέσιμο • αφιλοκέρδεια / μεγαλοψυχία • ... <p>(1X2μ.=2)</p>	<p><u>Στη δημόσια ζωή:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • γενναιότητα / θάρρος • αλτρουισμός / αυταπάρνηση / ανιδιοτέλεια • φιλοπατρία • σεβασμός απέναντι στους λιγότερο ευνοημένους συμπολίτες του • ... <p>(1X2μ.=2)</p>

B. Σοφοκλέους *Οιδίπους τύραννος* (στ. 1865-1895)

Αχ, Κιθαιρώνα, γιατί με δεχόσουν, γιατί να μη με σκότωνες αμέσως που με πήρες, για να μην είχα δείξει ποτέ στον κόσμο ποια ήταν η γενιά μου; Ω Πόλυβε και Κόρινθο, ω αρχαία πατρικά μου τάχα παλάτια, ωιμένα, τι φανταχτή ομορφιά, μα με αποκάτω πληγές κρυμμένες, με είχατε αναθρέψει, για να φανώ στο τέλος τέτοιος που 'μαι. Ω τρίστρατο κι ω κρυμμένο φαράγγι, ω δάσος, ω στενό μες στους τρεις δρόμους, που ήπιατ' απ' τα χέρια μου το ίδιο το αίμα μου, του πατέρα μου το αίμα, θυμάστε άραγε ακόμα τα φριχτά έργα που σας έκαμα, κι ύστερα πάλι τι άλλα ξανάκαμα σαν ήρθα εδώ, ω γάμοι, γάμοι, με γεννήσατ' εσείς κι απ' το ίδιο σπέρμα που γεννήσατε, εβγάλατε στον κόσμο πατέρες, αδερφούς, παιδιά, ένα αίμα, νύφες, μαζί μητέρες και γυναίκες κι όσα πιο αισχρά στη γη μπορεί να γίνουν. Μα τι να κάθεται κανείς να λέει όσα καλό δεν είναι ούτε να κάνει; Βιαστείτε, σας ξορκίζω, κρύψτε με κάπου μακριά απ' εδώ, σκοτώσατέ με, ρίξτε με στη θάλασσα, σε τόπο που ποτέ πια να μη με ξαναδείτε. Πλησιάσατέ με, στρέξετε έναν άθλιο ν' αγγίξετε· ακούτε, μη φοβάστε, γιατί κανείς στον κόσμο έξω από μένα δεν μπορεί να σηκώσει τα δεινά μου.	1865 1870 1875 1880 1885 1890 1895
--	--

B.1.α. Στο πιο πάνω απόσπασμα ο Οιδίποδας κάνει μια αναδρομή στη ζωή του. Να παρουσιάσετε τους **τέσσερις (4)** κυριότερους σταθμούς της ζωής του.

Σταθμοί ζωής Οιδίποδα:

- **έκθεση στον Κιθαιρώνα από τους γονείς του, όταν ήταν βρέφος**
- **ενηλικίωση στην Κόρινθο με θετούς γονείς τον Πόλυβο και τη Μερόπη**
- **δολοφονία του πατέρα του, Λαίου**
- **γάμος με τη μητέρα του / αιμομιξία / και απόκτηση παιδιών**

(4X1μ.=4)
(μονάδες 4)

β. Ο Οιδίποδας παρά τη συντριβή διασώζει την αξιοπρέπειά του. Να εξηγήσετε και να τεκμηριώσετε με βάση το πιο πάνω απόσπασμα.

Εξήγηση

Είναι αξιοπρεπής διότι, αντιμετωπίζει την αλήθεια, την πτώση και την καταστροφή, δεν αποποιείται των ευθυνών του και υφίσταται τις συνέπειες, ζητά επίμονα να επωμιστεί τα βάρη του μιάσματος, καταβάλλοντας το ανάλογο τίμημα (εξορία, αυτοτιμωρία).

Τεκμηρίωση

- **στ. 1865 - 1868:** *Αχ, Κιθαιρώνα, γιατί με δεχόσουν, / γιατί να μη με σκότωνες αμέσως / που με πήρες, για να μην είχα δείξει / ποτέ στον κόσμο ποια ήταν η γενιά μου;*
- **στ. 1888 - 1889:** *Βιαστείτε, σας ξορκίζω, κρύψτε με / κάπου μακριά απ' εδώ*
- **στ. 1889 - 1891:** *σκοτώσατέ με, / ρίξετέ με στη θάλασσα, σε τόπο / που ποτέ πια να μη με ξαναδείτε.*
- **στ. 1892 - 1895:** *Πλησιάσατέ με, στρέξετε έναν άθλιο / ν' αγγίξετε· ακούτε, μη φοβάστε, / γιατί κανείς στον κόσμο έξω από μένα / δεν μπορεί να σηκώσει τα δεινά μου.*

[Εξήγηση 1Χ1μ.=1
Τεκμηρίωση 2Χ1μ.=2]
(μονάδες 3)

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΚΕΛΙ ΠΙΝΑΚΑ	ΑΣΚΗΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ ΑΝΑ ΑΣΚΗΣΗ
1.	I.A.1. (Διδαγμένο κείμενο 1)	6
2.	I.A.1. (Διδαγμένο κείμενο 2)	8
3.	I.A.2. (Εντοπισμός και διόρθωση λάθους)	6
4.	I.B. (Αδίδακτο κείμενο)	15
5.	I.Γ.1. (Υπαγόρευση ορθογραφίας)	3
6.	I.Γ.2. (Συμπλήρωση κενών)	2
7.	I.Δ.1.α-γ (Σχηματισμός ρηματικών τύπων)	6
8.	I.Δ.2.α. (Αντίθετος αριθμός)	5
9.	I.Δ.2.β. (Παραθετικά)	4
10.	I.Δ.3.α. (Συντακτική αναγνώριση)	6
11.	I.Δ.3.β. (Δευτερεύουσα πρόταση)	4
12.	I.Δ.4.α (Λεξιλογικά: ομόρριζα)	2
13.	I.Δ.4.β. (Λεξιλογικά: αντιστοίχιση)	4
14.	I.Δ.4.γ. (Λεξιλογικά: χωρισμός συνθετικών και παραγωγή)	9
15.	I.E. (Αντίστροφο κείμενο)	5
16.	II.A.1. (Αντιθέσεις - ήθος)	8
17.	II.B.1.α. (Σταθμοί ζωής Οιδίποδα)	4
18.	II.B.1.β. (Αξιοπρέπεια Οιδίποδα)	3
		ΣΥΝΟΛΟ 100

-ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ-